

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂSCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Staur. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

De ce trebuie să fie Biserica autonomă?

Sunt adevăruri clare ca lumina soarelui, cari își au, totuși, adversarii lor. Motivul nu e de crezut să fie atât ignoranța și incapacitatea de înțelegere, cât anumite interese, cari nu pot duce casă bună cu lumina aspră și necruțătoare pentru lucrările din întunec.

Un astfel de adevăr de evidență zdrobitoare este autonomia Bisericii. Ea decurge din ființa Bisericii. Propoziția: „Biserica e autonomă” este, cum am zice în termeni de logică, o judecată analitică, iar Biserica neautonomă e o contradicție *in adjecto*, cuprinzând două idei cari se bat în cap.

Spunând că Biserica e autonomă, afirmăm negativ adevărul elementar, că Biserica nu e supusă nici unei autorități din lume, că ea nu se conduce după legi și norme impuse de o autoritate străină, iar pozitiv că Biserica, având de cap pe însuși Isus Hristos-Dumnezeu, e supusă numai Lui și numai Duhului Sfânt prin care Acela o conduce. Normele de lucru, modalitățile de împlinire a misiunii ei între oameni, atât pe cele de caracter statornic și general cât și pe cele de caracter temporar și local, și-le stabilește singură cu autoritatea pe care i-o dă calitatea ei de trup mistic al Domnului.

Isus Hristos coborându-se pe pământ ca primul și cel mai important element al Bisericii, ca piatra ei cea din capul unghiului, ca recapitulatorul Bisericii, și izvorul din care crește ea, n'a primit norme și legi pentru activitatea Sa mântuitoare dela nici o instanță lumească. Apostolii, împreună cu primele comunități creștine, nu au lucrat nici ei după nici legi impuse de Stat. Și chiar legiuirea atât de favorabilă Bisericii din imperiul bizantin nu însemna în principiul și în intenția ei altceva, decât că Statul își însușește ca ale sale legile pe cari, în formă de canoane, și le da însași Biserica prin organele ei: sinoadele.

Se uită prea mult de cătră dușmanii autonomiei bisericești dela noi, cari se leagă cu ignoranță și orbește de pilda Bizanțului, că tocmai epoca bizantină înregistrează cea mai regulată funcționare a sinoadelor ca organe de legiferare în Biserică și, ca urmare a acestei legiferări, din acea epocă avem toată bogata colecție de canoane, tomuri, epistole patriarhiale și alte forme de legi bisericești.

Nu se întreabă nici unul din cei ce combat autonomia sprijiniți numai pe sistemul bizantin: de ce o atât de regulată funcționare a sinoadelor și atâta legiferare canonică dacă dreptul de legiferare în viața Bisericii l-a avut Statul?

Conștiința auto-nomiei, conștiința dreptului de legiferare în chestiunile sale și de autoconducere, a avut-o Biserica și în epoca bizantină. Desigur împotriva acestei conștiințe, manifestată principial, au fost atunci și abuzuri din partea Statului.

Aceste abuzuri nu vrem să le vedem reînnoite în Biserica noastră, oricât ar avea girul exemplului bizantin.

Nu vrem să lăsăm Biserica să fie robită de vreo instituție lumească. N'o vrem împedată și deviată în misiunea ei, de nici una din instituțiile al căror rost se limitează de orizonturile lumii acesteia.

O biserică pornită la lucru cu legi și ordonanțe ministeriale, este sau o Biserică robită, sau, dacă aceasta se face cu voia ei, se află într'un mare păcat, abdicând dela demnitatea ei de care trebuie să fie geloasă, căci e demnitatea înfricoșată a Fiului lui Dumnezeu, care o umple cu puterea Lui. O Biserică pornită la mântuirea oamenilor cu ordonanțe ministeriale, lucrează de frica ministerului și nu din dragostea patetică, înflăcărată și spontană pentru Isus Hristos. O Biserică ce stă atentă la can-

celariile unui departament ministerial, pentru a mai vedea ce are de făcut și ce va mai fi cu problemele ei, e o Biserică în care s'a dus la fund credința că Hristos e în ea și nu în birourile cutărui minister. Biserica aceea va fi o instituție funcționarizată și nu se va vedea răpită de nici un sfânt elan, la nici o acțiune care să cutremure sufletele.

Cei ce vreau să lege Biserica de Minister, sunt dușmanii ei cari o vreau înghenunchiată, nu în rugăciune, ci în slăbiciune, în incapacitate și nedemnitățe. O vreau fărâmițată în tot atâtea mii de părticele, câți preoți sunt, căci ministerul nu știe de o unitate mistică a Bisericii, ci de câteva mii de persoane, cari ocupă funcțiuni bisericești și cari vor rezolva interesele lor, nu ale Bisericii, acolo, dela caz la caz, după om, după proptele și după alte lumești considerații.

Au apărut în ultimul timp unele semne, curi ar putea fi interpretate în sensul că se urmărește de către Statul nostru o știrbire a autonomiei bisericești. Am constatat cu surprindere, că în noua constituție au fost omise articolele prin cari se garanta în cea din 1923 autonomia bisericească. Nădăjduim, că această omisiune nu s'a făcut cu nici o intenție defavorabilă autonomiei. Deaceia am vrea să vedem, că această omisiune nu are nici o urmare rea, ci dimpotrivă nu va întârzia ocazia în care se va confirma această nădejde a noastră.

Am mai celit în zilele recente o informație, că la Ministerul cultelor se lucrează la întocmirea unui decret-lege prin care se vor amâna alegerile pentru Adunările eparhiale „până la modificarea Legii de organizare bisericească”. Am vrea să nu dăm acestei notițe de ziar nici un caracter serios. Alegerile pentru Adunările eparhiale nu pot fi amânate decât de forurile competente bisericești. Dacă e interesul să fie amânate de organele de Stat, au calea deschisă să roage forurile bisericești să amâne aceste alegeri. Și se poate să întâmpine cea mai deplină înțelegere. Astfel se calcă un drept al Bisericii. Și să se știe, că acest act nu va avea aprobarea ei.

De tot gravă este însă știrea, că s'ar intenționa la Ministerul cultelor modificarea Legii de organizare bisericească.

De aceea nu vrem s'o credem. Este cu neputință. Și așteptăm ca viitorul să nu ne desmintă credința noastră.

(Telegraful Român, No. 12)

Invățământul religios în Liceele industriale

De prof. T. Nădăban.

În „Monitorul oficial”, No. 47 din 27 Februarie 1938, a fost publicată programa analitică a Liceelor și Gimnaziilor Industriale, în care se prevăd și câteva ore de Religie și anume: câte-o oră pentru cl. I și II, curs inferior, și 1 oră pentru cl. V curs superior.

În cl. I sunt prevăzute 22 de lecții, cari încep cu promisiunea pentru venirea Mântuitorului, apoi ceva din viața poporului Evreu, tratându-se și despre Prooroci și trecându-se apoi, — în Noul Testament — la viața și minunile Mântuitorului, până la întemeierea primei comunități creștine, după pogorirea Sfântului Duh.

În cl. II-a tot 22 lecții se vor preda noțiuni de Istoria Bisericească Universală, și anume: viața Apostolilor, sinoadele ecumenice, până la desbinarea Bisericii. Explicarea simbolului credinței, cu noțiuni de liturgică. După aceea se va trece la încreștinarea Românilor, organizarea Mitropoliilor, cu câteva date din viața Mitropoliilor mai însemnați. Și, mai pe urmă, din Morală: virtuțile teologice, virtuțile capitale, păcatul vif și datorii către Dumnezeu, aproapele și datorii sociale.

În cl. V, cu 20 lecții, se vor preda noțiuni de Apologetică, Morală și Sectologie. Ceva cu totul nou s'nt chestiunile: Creștinismul și meșteșugul, dezvoltarea Artelor în mănăstiri și rolul Bisericii în istoria neamului.

Am redat pe scurt, problemele mai importante din programa analitică, de unde se poate vedea că tendința legiuitorului a fost să profite de puținele ore, pentru a îngloba în ele tot ce a crezut, că va fi de folos și va putea duce la rezultatul dorit a se înfăptui în școlile industriale, în ce privește educația sufletească.

În dispozițiile generale, cari premerg însăși programa, se spune că, prin introducerea orelor de religie, „se urmărește creerea de dispozițiuni sufletești religio-morale” și se mai dă sfat profesorului de religie: să nu se serviască prea mult de datele științifice, „cari sunt prevăzute numai pentru a constitui scheletul absolut necesar predării materialului educativ-moral”.

Iată dar, că se dau: timpul, materialul și metoda. Să vedem, ce s'ar putea înfăptui cu toate aceste elemente?

În ce privește *timpul*, se poate spune dela început, că este prea puțin. Mai ales dacă ne gândim, că din cei 8 ani petrecuți de elev în școală numai în trei din ei i-se face educație morală și că tocmai cei mai importanți ani din adolescență — când știut este că simțul de curiozitate este mai aprins și când, în mod inevitabil, luând contact cu diferite curente ideologice — fără lămuririle necesare, ușor poate rătăci pe căi periculoase atât pentru el, cât și pentru societatea care-l așteaptă. Asta apoi tocmai în cursul superior, unde există o *singură oră*, în clasa V. Deci se poate pune întrebarea: Cu ce se va alege un absolvent, din cele învățate la religie, după ce *cinci ani din opt nu mai aude nimic* despre religie?

Materialul este același ca la Liceele teoretice, cu singura deosebire că, aici, se predă mai ales la cl. II, în o singură oră, pe când la Liceele teoretice în 3

ani cu 2 ore la săptămână. S'a comprimat, prin urmare, materialul din 3 clase la una singură, material care nu prea are legătură logică. Un singur ajutor va fi pentru profesor. Se prevăd mai multe lecții de istorie universală, politică, cu care se va putea face corelație în predarea lecțiilor de istorie bisericească. Până în anul acesta nu exista nici așa ceva. Mă întreb însă: cu ce se va face corelația, când se vor preda lecțiile de morală? Aceste ar fi mult mai potrivite în cursul superior, unde puterea de înțelegere a elevului este mai mare și unde i s'ar putea recomanda, de către profesor, și lectură particulară.

La metoda de predare se spune: „Profesorul va căuta, prin mijloace personale, să deștepte interesul, necesitatea sufletească a elevilor, de a practica viața religioasă; și pentru aceasta poate face cât mai multă lectură religioasă, în legătură cu diferitele subiecte predate. Lectura să premerge subiectului propriu z's al lecției — cum se cere și aici mai ales la lecțiile de istorie — s'a încercat și la școlile teoretice în cl. IV, la Istoria Bisericii Române.

La vremea sa P. S. Arhieru Irineu Mhălcescu, dl Prof. Univ. Dr. Ion Lupăș și alți autori de manuale, au arătat, că acest fel de a preda nu aduce roade. Să ne închipuim un text vechiu al lui Coressi unde tot al doilea cuvânt trebuie explicat pentru a putea fi înțeles de elev, cât timp răpește din oră, timp în care profesorul ar fi putut arăta mult mai bine ceea ce urmărește și prin lectură, adică viața lui Coressi. Și, totuși, mai merge cu 2 ore la săptămână. Dar cu o singură oră și cu material așa mult și variat, cum s'ar putea face față lucrului? Când mai este timp și pentru lectură?

Sa mi se spune, că profesorul să „supravegheze cu puterea sa duhovnicească această împărtășire și evoluare a vieții creștine, care în definitiv trebuie să constituie scopul final al învățământului religios“.

La noi în Ardeal, se mai face această supraveghere, fiindcă există obiceiul exortățiilor de Duminică înainte de a se merge la Biserică. Dar, acolo unde acest lucru bun nu se practică și unde profesorul de religie mai are și alte școli — cum este de obicei fiindcă nu poate fi numai cu 3 ore — sau este și paroh, cum va putea supraveghea acel preot pe elevii săi?

Iată, am înșirat aici câteva constatări care îngreunează munca profesorului, și ajungerea scopului propus va fi mai anevoioasă. Totuși, în raport cu ceea ce s'a făcut până acum, se va putea face mult mai mult. Faptul că avem o programă analitică și că de aci înainte există o cale precisă, de urmat, după care se vor putea întocmi și manuale cari nu existau până acum, chiar și numai cu mai puțină muncă personală, va fi dată profesorului de religie posibilitatea să contribuie la formarea sentimentelor religioase și a dragostei de Biserică a viitorilor conducători ai industriei românești. Pe când, programă analitică și pentru Școlile Normale?

Stări de lucruri din Polonia:

Biserici ortodoxe împărăginite

De Pr. A. C.

În ultimul timp, presa unită din Polonia a ridicat o chestiune de importanță capitală pentru Ortodoxie și anume: chestiunea privitoare la foarte marea cifră a bisericilor ortodoxe de acolo, închise de guvernul polon. Din relatările acestea a rezu'tat un tablou viu, mult grăitor și adânc simțit de toată suflarea ortodoxă.

Iată acest tablou cu titlul atât de sugestiv: „Cum... mor bisericile“.

„Crucile plecate, ferestrele sparte, pereții deteriorați ai acestor biserici cândva catolice¹⁾, trezesc în fiecare creștin părerea de rău, și gândul, că încă nu demult, aici a pulsat intensiv viața religioasă. Tuturora li este însă în amintire măreția și frumuseța acestor locașuri sfinte. Unde mai nainte serviciul religios atrăgea și captiva mulțimea, acolo, acum pasările își iac cuiburi. În apropierea nemijlocită pasc vitele. Prin ferestrele sparte, cu vuet prelungit șueră vântul și, drept consecință: Populația petrece sărbătorile unde poate, dar fără îndoială nu în rugăciuni“.

Din presa unietă rezultă deci, că ar fi vorba de biserici de proveniență „catolică în parohiile ortodoxe“, — biserici pe cari uniții doresc să le aibă, dar guvernul polon nu a avut îndrăzneala să le și predea lor, după ce li-a zădărnicit în misiunea lor de cult ortodox.

Dar lucrurile stau altmintrea. E vorba tocmai de biserici ortodoxe ajunse la împărăginită, de pe urma politicii catolice a Poloniei reinvierte de curând. Astfel de biserici, închise și sigilate, numai în Holmșina sunt mai mult de 70. Aproape optzeci de parohii, numai într'o parte a unui voivodat (mic județ) sunt condamnate să rămână lipsite de servicii religioase, poporul fără cler, fără instrucție și educație religioasă. Adecă sunt condamnate să existe fără Dumnezeu, fără rugăciuni.

Ce prospecte dă o asemenea situație? Șalele acestea au devenit cuiburi de necredință și de negația ordinii existente, apoi sălbătăcirea și decadența morală, cu toate consecințele ei.

În chestia aceasta nu numai clerul ortodox e interesat, ci însuș poporul și Statul. Deci amânarea soluiționării acestei probleme este o greșală de neiertat.

Cu toate acestea, suntem de credință, că problema lor are să ajungă la rezolvare definitivă, favorabilă.

Ne place să credem, că nu e departe acel moment, când sfintele Cruci de pe acelea biserici părăsite se vor îndrepta; ferestrele din nou se vor umplea de lumină; candelile din nou vor arde înaintea icoanelor. Și că se vor reaprinde și candelile din sufletul poporului împărăginit în cele sufletești, din păcatele unei vrăjmășești politici de stat.

1) Erau ortodoxe, dela începutul lor.

Tovărășie de „tremurători“ și unieși

E noulatea ce ni-se semnaleză, din cuprinsul județului Arad. La Almaș adică s'a ivit secta pentecostalistă, inițiată de un baptist d'acolo, care umblase prin America și face acum propagandă între cei slabi de cap, voind să-i treacă la «confesionali», pentru a evada din calea urmării. Și s'a aflat și formula de procedare: Nu seduc, pentru a face declarații, de trecere la ofițerul stării civile, care e în loc, ci se duc, peste zece km. depărtare, la Buteni, la notarul public Dr. *Bârsan*, care e greco-catolic. Intrebarea primă, ce vine dela sine, este: N'are altă treabă mai bună de făcut d. notar public, la Buteni, în mediul ortodox și românesc pur, decât să se atașeze la aceasta vrajbă în sînul Românismului de pe Valea Crișului-Alb? Mai avem o nedumerire, și oare, n'are fi stînd lucrurile — de propagandă sectară și de sprijinirea ei — în oarecare legătură, când, cum se svonește, d. notar dela Almaș este — baptist; d-l subnotar, tot deacolo, ar fi greco-catolic; iar d. notar public — idem.

Atragem atenția autorității bisericești asupra cazului, ca și pe a Domnului prefect al județului: dacă și ce au de zis și, mai ales, de făcut în cauză.

Una o știm și o spunem răspicat: Cu sectari, lăsați la largul lor, și cu desidenții de alt calibru, cari îi încurajează, țara merge spre destrămare, nu spre încheșare!

Probleme apologetice.

Rămășițele filosofiei materialiste

De: Prof. *Constantin Rudneanu*

Ni sunt cunoscute ravagiile făcute de filosofia materialistă a veacurilor trecute: Credințele desarte ale lui Democritus, Lucretius, Haeckel, Büchner, ș. a. cari au decretat legea eterră a materiei.

Noi știm, că un învățat ca Henri Poincaré, a cărui autoritate științifică nu a putut fi discutată, spunea că: „în lume există o ordine și o armonie, cari nu pot fi rezultatul unu hazard“...

Sunt și azi, ca și în trecut, oameni, cari militază și trăesc după concepția unilaterală a materialismului. Din streinătate vin fel de fel de idei materialiste, pe cari mintea îngustă, fără multă critică obiectivă, le primește.

O carte care străbate straturile sociale ale vieții noastre, este și cartea: „Omul și Infinitul. Adevăratul rol al omului în Univers“. A scris-o prof. Dr. Antiochi Zucca, și e tradusă și în limba română de partizani ai acestor idei.

Prof. Antonio Zucca pleacă dela o armonie a Universului, dar concluziile sunt sumbre și puțin convingătoare. Ele pot amăgi pe omul lipsit de simțul

critic, fiindcă viața omenească, așa cum o trăește omul, nu-i numai o viață materială; infinitul lumii acesteia nu-l altceva, la acest învățat, decât iluzia omului dornic după un ideal..

În această filosofie cu idei materialiste, dorul spiritual, năzuința creatoare a omului de spiritualitate e prea mică sau aproape cu totul eliminată. Rezumatul filosofiei prof. Zucca, te lasă rece și, involuntar, te duce cu gândul la miile de obiecții ce se pot face în general lumii materialiste și aderenților acestei filosofii. Sistemul greșit al acestei filosofii constă din iubirea celor trei doctrine filosofice: teologismul, materialismul și ateismul, luând dela fiecare ceea ce-i convine. Totul se exprimă și se realizează în lume și nu în afară de lume, cu ajutorul materiei. Filosofia prof. Zucca termină prin o negare a lui Dumnezeu; de ceea ce nu poate fi primită de lumea creștină, ea poate fi admirată de anumite cercuri de filosofie sau de necunoscătorii ai doctrinei creștine.

„Nu mai e timpul când omul crede, oarecum, să se înalțe pe sine, afirmându-se ignorant, afirmând că nu cunoaște și nu poate cunoaște adevărul. Nu-și dădea seamă că, susținând că inteligența este neputincioasă, dînsul reducea la zero valoarea și puterea Realului, pe care totuși îl proslăvea în cuvinte. Azi dimpotrivă, omul, spre cinstea lui, și spre cinstea Firii, poate afirma, că cunoaște totul, sau cel puțin, ceea ce-i mai însemnat din realitate. Văturile misterioase ale zeiței Isis sfășiete-s. Pe Dumnezeu, pe acel Dumnezeu cântat de milioane și milioane de credincioși, temut de conștiințele căzute în întinare și ticăloșie morală, nesocotit și cu groază primit de toate inteligențele împătimită de libertate și de neatarnare, fiecare poate să l regăsească acum, pe Dumnezeuul acesta, nu în bezna templelor sau dincolo de stele, ci în propria sa conștiință personală. Omul, această ființă, socotită ca păcătoasă și blestemată, a întrecut prorocirea biblică a lui Satan, care-l încredința că va ajunge asemenea lui Dumnezeu, de cum va fi gustat din rodul pomului cunoștinței. Omul a înlăturat pe Dumnezeu de pe tronul său, punându-se dînsul în locul lui; ca adevărată și singură divinitate afirmându-se omul“ (pag. 96). Filosofia aceasta orgolioasă trece peste limita creștinismului, reducând totul la om și la valoarea lui științifică.

Noi știm, că știința ne duce la rea!, dar adevărul lumii e, că noi realizăm spiritul și materie, noi căutăm și spiritualizăm materia.

„Adevărul e, că materia — zice Platon — este un instrument al sufletului, de care acesta trebuie să se servească spre a se înălța, iar nu a se degrada“.

În această putere de gândire trebuie ca să vibreze sufletul nostru, spre filosofia creștină se îndreaptă gândul nostru, fiind ea mîntuitoarea sufletului omeneșc.

Despre ce să predicăm?

10 Aprilie. Dumineca V-a din post. Epizodu din sfânta evanghelle de azi (Marcu 10³⁵⁻³⁸) cu cererea fiilor lui Zevedeu, îmi poartă gândul la pasagiul rugăciunii sf. Efrem Sirul atât de des rostită în cursul acestui post: „duhul iubirii de stăpânire nu mi-l da mie“.

Duhul acesta s'a sălășluit oarecând în ingerul cel purtător de lumină, întunecându-l și aruncându-l pentru totdeauna din împărăția luminii. Acest duh a is-

gonit din raț, punând stăpânire pe strămoșii noștri. E a făcut pe Faraon — orbindu-l — să întrebe: „cine este Dumnezeu, ca să-i ascult glasul”? (Exod. 5.). Duhul acesta a ridicat pe cel rău credincioși, pe eretici împotriva dreptelor învățături ale Bisericii, a îndemnat pe cei vicleni și fără credință, să samene neghina stricăciunii moravurilor printre oameni, prin scrierile lor murdare.

Acelaș duh a făcut și pe fiii lui Zevedeu să-și formuleze cererea lor în fața celui ce intrând în Ierusalim se pregătea să scoată neamul omenesc din robia aceluiș duh vrăjmaș.

Intr'adevăr e mare primejdia acestui duh al iubirii de stăpânire și al mândriei și de sub puterea lui cu anevoie putem să ne eliberăm. Omul stăpânit de dânsul aproape niciodată nu are răbdare și modestie, ba e gata totdeauna să întrebuițeze toate mijloacele pentru a-și ajunge ținta pe care o urmărește.

Și apoi, nu arareori, în întrebuițarea acestor mijloace omul este supus celor mai cumplite căderi.

În cazuri de nereușită și de asfel de căderi, omul se dedă apoi la cele mai îndrăznețe lucruri și chiar la răsvrătiri. De obicei acești oameni cu ambiția amăgită, părăsesc calea cinștii și se afundă tot mai mult în noroiul patimel.

Cu tot dreptul, cineva, s'ar putea întreba: oare creștinul n'are dreptul să nizuiască spre vrednicie și onoruri înalte? Bă da, el are voie și poate — are chiar datorința — să dorească și să nizuiască spre tot lucrul bun. Dar cum? Urmărind oare dictonul dep'asat „scopul sfințește mijloacele”? Nu, căci asta ar însemna să ne plecăm în jugul iubirii de stăpânire.

Creștinului, în privința onorurilor și măririlor lumestii, îi este îngăduit să se pregătească pentru a fi vrednic de ele, înmulțindu-și talanții cu cari l'a dăruit Dumnezeu. El nu trebuie să se lase fărât de duhul iubirii de stăpânire, întrebuițând pentru ajungerea la titluri și locuri de onoare, viclenia și înșelăciunea și fel de fel de tovărășii și legături nedemne și necinstite, ci să aștepte în liniște, chemarea sa de sus. De-i vine rândul, să păsească cu demnitate creștinească și smerenie în locul ce l'a deschis. Să fim siguri că dacă Dumnezeu a dăruit cuiva talanți deosebiți, se și îngrijește ca acești talanți să nu rămână neîntrebuițaji și singur deschide calea către punerea acelora în valoare.

Pentru ocuparea locurilor celor mai înalte creștinului i se cere, ceea ce zice Mântuitorul ucenicilor săi tulburaji de duhul iubirii de stăpânire. (Marcu 10⁴³⁻⁴⁴ Mat. 22²⁶). Aceasta este legea așezată de acela, carele singur „este Cel dintâiu și Cel de pe urmă”. (Apoc. 1¹⁷).

Cu cât vei fi mai sus pe treptele mării, cu cât vei sta la locul cel mai înalt, cu atât trebuie să fi mai smerit, mai muncitor, mai ostenitor, mai atent, mai osârduitor și plin de grije pentru tot ce ți s'a încredințat. Celce astfel simte și astfel face, niciodată nu va fi robit de duhul iubirii de stăpânire.

Să ne deprindem deci, a vedea pururea, locurile cele înalte și de cinste, încurjurate de o grea și mare răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor și aceasta va fi totdeauna o pavăză împotriva iubirii de stăpânire.

E te adevărat, că în firea omului este sădită dîntu începutu, oarecare dorință spre cele mai înalte și mari. Aceasta oare trebuie s'o înăbușim în noi? Nu, dimpotrivă s'o cultivăm, însă nu în direcția celor lumestii; căci dorința înăscută în noi spre tot ceea ce

mare și înalt, este mai mare decât lumea întreagă. (Filip 3²⁰⁻²¹).

Domnul și Mântuitorul nostru prin suirea sa pe cruce, n'ia câștigat nouă împărăție. (Ioan XIV²³). Spre aceasta să nizuim, căci aicea jos noi avem numai o stare vremelnică, iar față de mărirea pentru care suntem cu toții meniți, aceasta pământească nu este decât o umbră. (Colos. 3. Mat. 13⁴³).

Cronică

Guvern nou: e marea noutate politică ce ni-a adus-o ziua de Joia trecută. Guvernul, în fruntea căruia stătea I. P. Sf. Sa patriarhul Miron, aflând că și-a împlinit misiunea de căpetenie, care era votarea Constituției noul și creierea unor măsură de îndrumare nouă a țării, și-a prezentat Suveranului demisia, care a și fost primită. La rândul Său, Majestatea Sa Regele a înnoit I. P. Sf. Sale mandatul de prim-sfetic al Tronului, în calitate de prim-ministru al țării. În chipul acesta, sub conducerea I. P. Sf. Sale Patriarhului s'a constituit noul guvern, în care a intrat și P. Sf. Sa Părintele episcop Nicolae Colan al Clujului.

Lista noului guvern este următoarea:

Președinte de Consiliu: I. P. Sf. Sa Patriarhul Miron; Agricultură, domenii și cooperaji: Ionescu Șișești; Justiție: Victor Iamandi; Finanțe: Mircea Cancicov; Interne și ad interim, Muncă, sănătate și orotiri: Armand Călinescu; Muncă și Orotiri: Mihail Ralea; Lucrări publice și comunicați: Mihail Ghelmegeanu; Industrie și Comerț: Mițu Constantin; Aer și Mărină: gen. Paul Teodorescu; Externe Petrescu Comnen; Educație națională, Culte și Arte: episcopul Nicolae Colan, Apărarea națională: general Argșanu.

Subsecretari de Stat: La Presidenție: S. Măgureanu, la Apărarea națională: generalul Glatz, la Culte și Arte: Pr. Nae Popescu, la Educația națională: V. Toni.

După participarea la o s'ujbă religioasă dela Patriarhie, membrii noului guvern s'au prezentat la Palat, unde au depus jurământul. După cuvântarea Patriarhului, Majestatea Sa Regele li-a pus în vedere: să-și facă misiunea „într'un nou ritm și cu un nou gând”, chemaji fiind a îndeplini „nu o funcțiune politică după vechiul senz, ci să trageți la acelaș plug, spre a deschide o brazdă nouă pentru progresul și propășirea acestui neam”.

În ceas bun, pentru Neam și Țară!

Despoliticianizarea țării merge înainte. Prin rezentul decret regal de Joia trecută, seara, au fost desființate toate asociațiile, grupările sau partidele politice. Totalunci s'a dat și un al doilea decret-lege, pentru înființarea Consiliului de Coroană, din actualii și foștii demnitari ai Statului, Bisericii, Oștirea și ai Curții regale, cu număr nelimitat de membri. Regele întrunește acest Consiliu ori decâteori e necesar să-l asculte cu titlu consultativ, asupra problemelor de stat, excepționale. Iar noul Consiliu ministerial, în frunte cu Patriarhul Țării, anunță, prin comunicatul său, mergearea înainte pe drumul despoliticianizării, cătră o nouă așzare administrativă a țării și în spirit gospodăresc, de severe răspunderi pentru conducători, în privința finanțelor publice.

Era tocmai ceasul suprem!

Centenarul „Gazetei Transilvaniei“ a fost ajuns, săptămâna trecută, în 25 Martie. Se împlineau atunci adică o sută de ani, decând iscusitul publicist, care a fost *Gheorghe Bariț*, o pornise această gazetă, la Brașov, unde ea a rămas neconținut, rătăcind d'acolo, — în toate părțile Românismului, și mai ales pentru Ardeal și ținuturile Ungurene și banatice mai apoi — informațiuni, îndrumări și sfaturi de de comportare națională. În decursul acestui veac împlinit, de apostolat național, bătrâna gazetă brașoveană, rămasă întotdeauna viguroasă apărătoare a intereselor naționale românești, s'a împărțășit, din prilejul centenarului său, de toată caldă apreciere și de bunele urări de viitor, pe cari le merită. Guvernul țării după după cum aflăm, a hotărât, cu drepte temeluri, să-i facă un cadou binemeritat: o Imprimerie modernă.

Increștăm și noi evenimentul centenar, cu bucuroasă inimă și cu cele mai bune urări!

Sporirea scaunelor ep'scopești, bine înțeles dincolo de Carpați, e gândul pe care cu bucurie îl vedem, acum din nou, fixat în coloanele „Universului“ (27. III.). Această necesitate a accentuat-o, la Senat, și I. P. Sf. Să Patriarhul Miron, cu drepte temeluri: *necesități de pastorație*, cari trebuie să provăzute în mod organic, înainte de a da peste Biserica primejdită mai grele, și raportul drept, de *inzestrarea țării* cu așezăminte duhovnicești, din bună vreme, în aceeași măsură, în care sunt *inzestrate deja*, pe contul vistieriei țării, toate cultele eterodoxe din Statul nostru. Ne bucurăm de cele ce le scrie „Universul“, cu dorința: să vedem cât mai de grabă înlăptuit acest just și întemeiat postulat de ordin duhovnicesc, administrativ-bisericesc, cultural și, în cele din urmă, *național de primă necesitate*.

„Liturghiile înainte sfințite“, așa de rare peste ai.¹ pe cât și de impresionante, am aflat cu plăcere, că sunt cercetate, în fiecare Miercuri și Vineri din postul mare, de elevi și elevele de religie ortodoxă dela școlăle secundare g. catolice din Beiuș. *Tineretul participă regulat, corporativ, la aceste slujbe săvârșite de catihetii lor pr. Pascu Bolcaș, la ora 12 din zi. Școlăle numite își întocmesc dinadins orarul, ca să se poată satisface acestei necesități duhovnicești, de care e așa de bucuroasă și tinerimea, care cântă răspunsurile liturgice. Serviciile religioase se țin în vechea biserică din lemn, din veacul XVIII, fostă în Ghighișeni, mutată acum la Internatul ortodox de băieți și amenajată admirabil pentru trebuințele tineretului nostru belușan. Vestim acest lucru, ce l-am văzut personal, vrednic de știut și mai ales — de urmat. Căci, dovada faptică gră este, că el este posibil. Și, mai presus de toate, foarte util.*

Episcopatul catolic austriac și-a fixat, oficios, atitudinea față de evenimentul contopirii Austriei în imperiul german nou. Dumineca trecută, adică, în toate bisericile catolice d'în toată Austria s'a cetit o pastorală, semnată în primul loc de cei doi arhiepiscopi, Dr. Innitzer dela Viena și Waitz dela Salzburg,

în care se recunosc rezultatele național-socialismului în direcția griji de pătura săracă a populației și se pune în vedere așteptarea episcopatului, față de oricare catolic austriac, de a vota, cu prilejul plebiscitului apropiat, atașarea Austriei la Reich.

O apropiere se remarcă, deci, între catolicism și național-socialismul german, mai ales după ce, acum de curând, regimul Hitler a sistat apariția periodicului german „Durchbruch“, care milita pentru părăsirea creștinismului și pentru revenirea Germanilor la vechiul lor păgânism. Prin aceste măsuri se speră și o apropiere între Vatican și Marele-Reich german.

Francmasoneria din Polonia, după cum aflăm din „Universul“, a stârnit și acolo îngrijorări mari. Acum decurând, pe biroul Camerei poloneze a fost depus un proiect de lege, al cărui scop este combaterea francmasoneriei. Proiectul prevede pedeapsă de cinci ani închisoare pentru colaborarea cu francmasoneria, sau pentru participarea la organizațiile francmasonice. În acelaș proiect se cuprinde și prevederea, de a se suprima toate lojile masonice, și de a se aplica pedeapsa de muncă silnică, dela cinci ani în sus, pentru orice activitate ilegală desfășurată în acest domeniu. Proiectul a fost depus din inițiativă parlamentară.

Și la noi a fost depus, la Cameră, nu de mult, un proiect de lege în chestiune. Când va veni, oare, la rând să se continue și la noi măsurile de apărare în cauză, cari s'ar potrivi așa de bine în cadrul măsurilor de până aci, de apărarea Neamului și Țării?!

Biserica ortodoxă sârbă în America își are și ea organizația sa proprie. „Ortodoxia“, organul clerului sârbesc din Statele Unite, ne aduce aceasta veste despre organizarea în o eparhie Americo-Canadiană de sine stătătoare, sub conducerea episcopului Dalmațel Irineu. Clerul acestei eparhii stă deocamdată din un arhimandrit și 23 preoți parohiali, aflați în diferite orașe ale Americi de Nord și ale Canadel. Tot așa s'a întemeiat, în orașul Liberville (Statul Illinois), o mănăstire ort. sârbească, cu numele „Sf Sava“. După hotărârea eparhială, cu 1 Septembrie a tr. a început să apare și organul oficial acestei eparhii, cu titlul de „Vestitorul Ortodox“.

(pr. A. C.)

Cronici mărunte¹⁾.

Spicuite de: P. Filimon.

La Paris s'a deschis expoziția „Marele Orientale“, organizată de centrul dominican (catolic) de studii rosești „Istina“ (20 Februarie—20 Martie 1938). Se vor ținea o mulțime de conferințe asupra problemei Mariologiei orientale și apusene. Asupra doctrinei ortodoxe vor pred ca și conferința P. Caré, canonicul Thellier de Poncheville, Padé, Aubron S. I. (membru al ordinului lezuit), P. Nicolas, Dumont, toți catolici. În tot cazul se va forța să se expună cât se poate (de mult), în apărarea doctrinei catolice.

Misiunile catolice și protestante sunt înținate, în orient, din adunarea timbrelor de către tineret și elevi, cari se vând cu sume mari, iar venitul se varsă în favorul misiunilor. Nu s'ar putea face și la noi în cercări?

Expoziții, vânzări: Biserica protestantă, și la fel cea catolică din Franța, pentru acoperirea cheltuielilor pe care le au cu operele de binefacere au recurs la un mijloc foarte practic. Se adună d'în partea societății o mulțime de lucruri, jucării, cari în majoritatea lor sunt făcute de membrii familiilor bogate. Suma

¹⁾ Publicate cu întârziere.

incasată rămâne în întregime societăților, cari au ca racter religios.

Protestanții și postul. Se știe, că protestanții nu dau importanță postului. Misionarul Alex. Vinet, într'un articol publicat în ziarul *Le Témoin* — 1 Martie 1938 (organul central al bisericii lutherane din Franța), prin care și expune părerea de rău, că protestanții nu postesc. Incheie făcând un apel pentru postul sfintelor Paști. „Nu zicem nimic rău de post, să zicem mai curând bine, și să ne aducem aminte, că Domnul nu l-a condamnat niciodată și că sfinții l-au practicat”.

Baptismul în Franța. În total se află 29 de comunități baptiste, subvenționate de grupările din Elveția și Belgia. Ar fi timpul să se împuțineze și la noi căci prea sunt multe!

Islamismul în Africa. Imprejurările favorabile au făcut, ca adepții lui Mohamed să poată propaga tot mai mult credința lor, printre negrii din Africa, în special în partea occidentală. În Dahomey au 154 de școli. În sf. biserică sunt simpatizați de unele triburi (în special de tribul Gallas). Guvernul Italian a decretat, în provincia Harrar, limba arabă ca limbă oficială. După o statistică belgiană (*Bulletin de l'Union Missionnaire du Clergé*) numărul mahomedanilor în Africa ar fi 53 milioane, deci 34% din întreaga populația Africii. Au 7.583 școli, cu 59.378 elevi, în ținuturile ocupate de francezi. Numărul total al creștinilor în Africa este de 11 milioane. ¹⁾ Alci amintim și micul număr al ortodocșilor, cari se află în Africa. Sunt în total 95.000, în majoritate greci și sirieni. Patriarh este Nicolae al V-lea Evangelidos, ales la 11 Febr. 1936, după moartea Patriarhului Meletios Metaxakis (28 Iulie 1835). În tot cazul Biserica ortodoxă începe să prospereze.

Filmul în Biserica Anglicană. La Chichester, o localitate din Anglia, s'a celebrat (?) un cult complex cinematografic. Cor, predici etc., se vedeau pe pânză și, la urmă, s'a reprezentat un film compus după o navelă a marelui scriitor Tolstol. ²⁾

Intrebări și mici răspunsuri

10) Care este rânduiala „rugii” (hramului)?

(Pr. I. Sch.)

Răspuns: O „rânduială” a hramului bisericii nu o avem publicată. Ea, însă, se obișnuiește, dar în chipuri deosebite — cu slugiri religioase, după practice locale și cu adăogături omenești (jocuri etc.) Ar fi de dorit să avem o regulă și în aceasta privință. Dar, mai întâi, ar trebui să se afle cine să întâișeze decursul, deosebitor, al acestor praznice, și să orânduiască materialul, printr'un studiu, măcar pe eparhii, după care să urmeze o reglementare, unitară, pe Patriarhia întregă (unde se în „rugi” de acestea).

Slujba „hramului” s'ar putea face cam așa: slugirea vecerniei și utreniei (ultima, ca priveghiere, în preseară), după tipicul lui Const. Diaconovici Loga (cu cântări mai bogate). A doua zi: Sf. Liturghie, cu caracter festiv (preoți din jur, slugire în sobor și predică specială despre rostul „hramului”: cultul sfântului respectiv, ca ocrotitor al creștinilor și al bisericii co-

munității creștinești din aceeași localitate). S'ar putea ținea — și bine ar fi — misiuni religioase, cu spovediri din seară și cu cuminicare în ziua hramului; slugire de maslu și alte lucruri duhovnicești, — în *locul jocului*, care începe (pe unele locuri) să și reclame tot mai multă parte din sărbătoarea zilei. Ceace-i răul

În unele locuri, ziua hramului bisericii respective, nu prezintă nici un aspect deosebit. Și asta e rău.

În alte locuri, biserica e incurjată, de preoți și de creștini, în procesiune, cu cântări. E frumos lucru și ar trebui generalizat.

Dar pentru a se face ceva în cauză, ar trebui să primim descrierea amănunțită a „hramurilor” și să le publicăm (întru cât ar fi consult), ca material informaliv; și apoi să se încerce stabilirea unei „rânduielei”. Dacă avem rânduiele pentru lucrări de mai puțină importanță, de ce n'am avea-o locmal pe aceasta?!

11) *Intrebare:* De ce, oare, se mai recitează — și după înduririle din No. 10 al acestui organ — în catedrală, rugăciunea Dreptului Simeon, în mod trunchiat? Cine are dreptatea pe lângă sine?

Răspuns: Redacția și-a spus, sumar, părerea. Ar putea răspunde, mai explicit, acești recitători inovatori, — ei sau mai marii lor, cu competență exegetică dogmatică, liturgică, ritualistică. Problema are contact imediat cu a este domniului, cari ar putea să se pronunțe. Și chiar ar trebui. Atunci se va ști, una din două: Dacă noi vom fi greșiți, ne vom retrage în fața dovezilor. Iar dacă n'am greșit, inovatorii — ca să vorbim în limbaj curent — vor fi puși la punct, în numele disciplinei bisericești. Alterum non datur!

Mai ales, fiindcă ne stă înainte doada, că tot așa se purcede și în alte părți, în eparhii. Avem la mână adică, pentru examinare, o carte de rugăciuni, pentru școlari, cu — aceeași trunchiare de text!

Raft cu cărți din alte părți

Teodor Popescu: Două omilii ale sf. Vasile cel Mare, traducere. București 1936. Are 19 pag. mari, Prețul ?

Acelaș: Știința și slujba adevărată București 1937. Are 30 pagini mici. Prețul? (ca No. 1 din editura Biblioteca Apostolului, scoasă de arhiepiscopia Bucureștilor).

Acelaș: Teologia ca Știință, București 1937. Are 30 pag. mari. Prețul? E o prelegere de deschiderea cursurilor.

Di Teodor Popescu e profesor la facultatea de Teologie din București și om de carte. Deși mici aceste lucrări, ele sunt de mare folos, în special pentru preoți și studenți în Teologie, pentru a-i întări în conștiința misiunii și de a lumina rosturile Științei teologice. Toate trele ar trebui s'ajungă la mâna oricărui preot și student în teologie. Se pot cere și dela autor (București II. Str. Troțuș, 84).

Biblioteca „*Mărgăritarele Lumii*” de pr. Vas Ionescu (București, Str. Brezoianu 4), recomandate de noi încă în anul trecut, la pag 107, au apărut următoarele mici tratate în mare parte de ale Sfinților Părinți, în traducere românească, bună pentru preoți și pentru lectură în popor.

No. 1. Sf. Ioan Gură de Aur: Creșterea copiilor, cu-vântare.

No. 2. Sf. Vasile cel Mare: Despre lăcomie.

„ 3. (După Răureanu): Copilul pierdut.

„ 4. Sf. Ioan Gură de Aur: Frământările omului, și Valoarea milosteniei.

No. 5. Idem: Despre căsătorie.

„ 6. Pescarul, și Cuibul de pasăre, 2 povești.

„ 7. Cele două surori: „Frumoasa și urâta”.

¹⁾ După *Le Levant*. Organ de l' Action Chrétienne en Orient No. 3 1938.

²⁾ La Quinzaine Protestante, 1 Martie, Strasbourg.

„ 8. Din memoriile lui Franklin; și: Adevăratul curaj
 „ 9. Calea către fericire de Franklin; și: Lumânarea,
 de L. Tolstoi.

No. 10. „Stinge focul la vreme” și „Copii mai cu-
 minți decât bătrânii”, de L. Tolstoi.

Broșurile, în format mare, de 16 pag cu 2 lei exem-
 plarul. Se pot procura și prin Librăria noastră.

Informațiuni

Instalare de preot s'a făcut, Duminecă în 27
 Martie a. c., la *Glogovăț*, în persoana nou-hirotonitu-
 lui preot, Andrei *Chirilă*. Instalarea s'a făcut cu so-
 lemnitătea cuvenită, din partea P. C. Sale părintelul
 protopop Traian Valianu, în cadrul sfintei liturghii, slu-
 jită în sobor cu fostul administrator parohial de până
 aci, preotul Const. Dure și cu noul administrator pa-
 rohial.

La parohie nouă, preot tinăr, și de nădejdi bune !
 Așa cum trebuie, în nemijlocita apropiere de Episco-
 pie !

Hirotonirile de preoți, săvârșite în timpul din
 urmă asupra absolvenților de teologie, sunt următoa-
 rele: Petru *Păcurar* din Șeitin, a fost hirotonit preot,
 la 21 Ianuarie, pentru Berechiu cu titlu de capelan
 Diaconul Victor *Vlăducean* din Domașnea, jud. Seve-
 rin, hirotonit preot la 11 Febr., pentru Timișoara, ca
 profesor de religie. Gh. *Sântion* din Mănăstire, jud.
 Timiș, hirotonit preot la 12 Februarie, pentru Variaș,
 cu titlu de administrator parohial. Andrei *Chirilă* din
 Pesac, hirotonit preot, la 20 Martie, pentru Glogovăț,
 ca administrator parohial. Mircea *Albu* din Arad, hi-
 rotonit de preot la 26 Martie, pentru Beșenova-Veche,
 ca administrator parohial. Teodor *Bodârlău* din Jer-
 mata hirotonit preot, la 27 Martie, pentru Șangu, ca
 administrator parohial.

Informațiile acestea le-am publicat când le-am
 primit.

Biserica Militară din Cetatea Aradului, închi-
 nată sfântului Cuviosului Părinte Antonie, a primit, dela
 județul Arad, prin aprecierea d-lui prefect județean
 Colonel Mihail *Dobriceanu*, un ajutor de zece mii
 Lei, pentru trebuințele bisericești.

Nr. 2536/1938.

Comunicat

Ministerul Cultelor și Artelor, cu adresa Nr.
 12497/1938 ne comunică următoarele:

„In Consiliul de Miniștri, ținut sub președinția
 Majestății Sale Regelui, în ziua de 9 Martie a. c s'a
 hotărât, să se înceapă o *intensă acțiune* de bună
 îndrumare a agriculturii, care constituie și trebuie să fie
 considerată cu toată seriozitatea principalul izvor de
 bogăție al Țării noastre.

Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni de urgen-
 ță tuturor preoților din Eparhia Prea Sfinției Voastre
 să colaboreze la aceasta operă de interes național,
 inițiată de organele locale ale Ministerului Agriculturii,
 dând tot concursul, alături de celelalte autorități admi-

nistrative și școlare, odată cu începerea noului an a-
 gricol”.

Invilăm deci pe Cucernicii Preoți, să se confor-
 meze întru toate acestei hotărâri de mare folos, cu
 atât mai vârios, cu cât e interesul Bisericii și preoți-
 mei să avem credincioși luminați și bine situați mate-
 rialicește, ca să-și poată îndeplini datorile lor nu nu-
 măi morale, ci și *materiale* față de Biserica și așe-
 zămintele ei, fără de cari o Biserica nu se poate des-
 volta și nu-și va putea îndeplini sublima-i misiune.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 22
 Martie 1938.

† Andrei
 Episcop

Nr. 2334/1938.

Comunicat

Preoții, cari doresc a se transfera la altă parohie,
 vor cere aceasta prin oficiul protopopesc unde domi-
 ciliază.

La cerere vor alătura un memoriu asupra acti-
 vității lor pastorale desfășurată în parohie, cu arăta-
 rea amănunțită: a anilor serviți, a rezultatelor pozitive
 obținute din punct de vedere pastoral, cultural, social,
 al predării învățământului religios în școală, al con-
 ducerii oficiului parohial și administrării averilor pa-
 rohiale, cum și asupra felului cum au îndeplinit ordi-
 nele autorităților bisericești.

Memoriul va fi verificat de protopop.

Un asemenea memoriu vor alătura și preoții cari
 vor să recurgă la altă parohie.

Arad, în 29 Martie 1938.

† ANDREI,
 Episcop.

Nr. 2782 | 1938.

Ordin circular

Invităm pe toți Cucernicii preoți să urmărească
 cu deosebită atențiune fluctuațiunea poporulul din pa-
 rohie și să poarte o evidență specială despre toți
 credincioșii, care se duc vremelnic în altă comună
 sau se mută definitiv.

În rubrica de observare a evidenței va arăta, că
 fiecare credincios în care comună se duce sau se mu-
 tă și despre aceasta va încunoștiința imediat pe res-
 pectivul preot pentru a-l primi sub ocrotirea parohială.

Preotul, primind avizul despre credincioșii, cari
 au venit sau s'au mutat în comuna sa, va lua ime-
 diat contact cu respectivii și se va îngriji de trebu-
 ințele lor sufletești și a familiilor lor, ca în lipsa de
 preot să nu ajungă sub influențe streine și eterodoxe.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 22
 Martie 1938.

† Andrei Episcop.